

Näringsutskottets betänkande

1983/84:29

om anslag m. m. på tilläggsbudget III inom industridepartementets område (prop. 1983/84:125 delvis)

Ärendet

Proposition 1983/84:125 med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 behandlas i detta betänkande såvitt gäller bilaga 8 (industridepartementet). Förutom anslag föreslås där vissa bemyndiganden.

Vidare behandlas (under punkterna 6 och 7) en motion som har väckts med anledning av propositionen. Motionsyrkandena rör affärsverket FFV och Norrlands Skogsägares Cellulosa AB.

TOLFTE HUVUDTITELN

A. Industridepartementet m. m.

1. **Kommittéer m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 1 (s. 23) och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:125 bilaga 8 punkt 1 till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

2. **Extra utgifter.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 2 (s. 23 f.) och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:125 bilaga 8 punkt 2 till *Extra utgifter* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 350 000 kr.

B. Industri m. m.

3. **Främjande av hemslöjden.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 3 (s. 24) och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:125 bilaga 8 punkt 3 till *Främjande av hemslöjden* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 176 000 kr.

D. Mineralförsörjning m. m.

4. **Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 4 (s. 24 f.) och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:125 bilaga 8 punkt 4

till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 400 000 kr.

5. Sveriges geologiska undersökning: Täckning av underskott. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 5 (s. 25) och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:125 bilaga 8 punkt 5 till *Sveriges geologiska undersökning: Täckning av underskott* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 anvisar ett anslag av 4 340 000 kr.

G. Statsägda företag

6. Visst bemyndigande rörande affärsverket FFV. Regeringen har under punkt 6 (s. 25-27) föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att medge affärsverket FFV att inom en ram av 5 milj. kr. i varje enskilt fall överlåta tillgångar i enlighet med vad föredragande statsrådet har anfört.

I motion 1983/84:2761 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) hemställs, såvitt här är i fråga, (1) att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om överförande av affärsverket FFV till bolagsform.

Uppgifter om affärsverket FFV

FFV är en industrikoncern med inriktning på dels utveckling och tillverkning av avancerade försvarssystem och civila högteknologiska produkter, dels kvalificerat underhåll inom militära och civila produktområden, framför allt flyg. Koncernen består av dels ett affärsverk med två sektorer, Försvarsmateriel och Underhåll, dels en rad bolag vilkas aktier förvaltas av FFV Företagen AB. Av ca 8 400 anställda år 1983 var ca 5 900 anställda inom affärsverket. Den nuvarande organisationen är baserad på ett riksdagsbeslut år 1979 (NU 1978/79:54).

Aktuella utredningar

Riksrevisionsverket (RRV) har i mars 1984 till regeringen överlämnat en kartläggning av affärsverkens bolagsverksamhet och en problemanalys på grundval därav. RRV anger tre problemområden, nämligen hur affärsverkens bolagsverksamhet skall styras av statsmakterna i deras roll som aktieägare, hur den skall styras av affärsverken som "moderbolag" inom resp. koncern samt hur affärsverken på ett effektivt sätt skall ha sin bolagsverksamhet ordnad. Under den första punkten berörs bl. a. möjligheten av att man utvecklar kriterier för när en verksamhet inom affärsverkssektorn lämpligen kan bedrivas i bolagsform. Dessa kriterier skulle vara

styrande bl. a. för överförande av verksamhet mellan affärsverk och deras bolag.

Verksledningskommittén (C 1983:04; ordförande: f. d. generaldirektör Sven Moberg) har enligt sina direktiv (dir. 1983:48) bl. a. att se över relationerna mellan riksdagen, regeringen, fackdepartementen och myndigheterna samt de bolag och andra juridiska personer som ligger under myndigheterna och likaså de styrmöjligheter som regeringen bör ha. En utgångspunkt bör därvid, heter det i direktiven, vara att man inte bör förhindra eller försvåra för de affärsdrivande verken att bedriva verksamheten på ett kommersiellt riktigt sätt.

Utskottet

Utskottet tillstyrker att regeringen får det önskade bemyndigandet att medge affärsverket FFV att inom viss ram överlåta tillgångar.

I motion 1983/84:2761 begärs att riksdagen i detta sammanhang skall anmoda regeringen att med det snaraste komma med förslag om att affärsverket FFV skall ombildas till aktiebolag.

Utskottet anser inte att riksdagen har underlag för en framställning till regeringen om en sådan förändring av FFV:s ställning. Som framgår av det föregående har frågan om relationerna mellan affärsverken och till dem knutna bolag studerats av riksrevisionsverket och till en del också aktualiserats genom det uppdrag som har lämnats till verksledningskommittén (C 1983:04). Utskottet vill här också anteckna att FFV, så i årsredovisningen för år 1982, kraftigt markerar koncernbegreppet och att FFV var det första affärsverk som upprättade en koncernredovisning. Frågan om FFV:s organisation på längre sikt kan förutsättas bli föremål för fortsatta överväganden både inom FFV och genom regeringens försorg. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1983/84:2761 (m) i nu berörd del.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:125 bilaga 8 punkt 6 bemyndigar regeringen att medge affärsverket FFV att inom en ram av 5 milj. kr. i varje enskilt fall överlåta tillgångar i enlighet med vad som anges i propositionen,
2. att riksdagen avslår motion 1983/84:2761 moment 1.

7. Förvärv av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB. Regeringen har under punkt 7 (s. 27 f.) föreslagit riksdagen att

1. till Förvärv av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 725 000 kr.,

2. bemyndiga regeringen att överlåta de aktier som avses förvärfvas i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB.

I motion 1983/84:2761 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) hemställs, såvitt här är i fråga, (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om överföring av NCB i privat ägo.

Tidigare riksdagsbehandling

Med anledning av proposition 1983/84:102 om teckning av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB väcktes en motion (m) vari bl. a. yrkades att riksdagen skulle begära att regeringen skulle återkomma med förslag om överföring av Ncb-koncernen i privat ägo. Näringsutskottet (NU 1983/84:22) – vars ställningstagande också blev riksdagens – avstyrkte motionsyrkandet med följande motivering:

Av vad som nyss anförts [om bemyndigande för regeringen att överlåta aktierna i Ncb till annan huvudman] framgår att regeringen enligt utskottets mening bör vara oförhindrad att överlåta statens aktier i Ncb helt eller delvis även till icke-statliga huvudmän. Utskottet utgår från att regeringen utan något särskilt uttalande av riksdagen kommer att medverka till sådana ändringar av nuvarande ägarförhållanden som kan främja företagets och branschens utveckling. Utskottet finner inte skäl att i detta sammanhang ta upp frågan om försäljning av statliga företag från principiella synpunkter.

I en reservation (m, fp) avvisades regeringens begäran om det nämnda bemyndigandet. Riksdagen föreslogs uttala att regeringen i stället borde lägga fram förslag om privatisering av Ncb. Centerpartiets representanter i utskottet anförde i ett särskilt yttrande att de förutsatte att regeringen aktivt skulle utnyttja möjligheten att snabbt privatisera Ncb helt eller delvis, något som bemyndigandet gav tillfälle till.

Utskottet

Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (Ncb) ägs till 72 % av staten, direkt eller indirekt. De aktier i Ncb som staten nu föreslås förvärva innehas av det av staten helägda Kockums Air AB, ett företag vars verksamhet är vilande. Syftet med förvärvet är att staten därefter direkt skall äga hela den statliga andelen av Ncb:s aktiekapital. Utskottet tillstyrker propositionen på denna punkt. Likaså tillstyrks att regeringen får rätt att överlåta aktierna.

I motion 1983/84:2761 (m) begärs att riksdagen i detta sammanhang skall uppmana regeringen att framlägga förslag till riksdagen om att statens andel i Ncb skall överföras i privat ägo.

Utskottet hänvisar härvidlag till sitt i föregående avsnitt återgivna yttrande i mars detta år över ett motionsyrkande av samma innebörd. Därav framgår att det inte erfordras något nytt beslut av riksdagen för att en sådan aktieöverlåtelse som motionärerna önskar skall kunna komma till stånd. Utskottet har ingenting att tillägga till sitt tidigare uttalande i ämnet och avstyrker sålunda motion 1983/84:2761 (m) i den del som här är aktuell.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:125 bilaga 8 punkt 7
 - a) till *Förvärv av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 725 000 kr.,
 - b) bemyndigar regeringen att överlåta de aktier som avses förvärvas i *Norrlands Skogsägares Cellulosa AB*,
2. att riksdagen avslår motion 1983/84:2761 moment 2.

Stockholm den 15 maj 1984

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Staffan Burenstam Linder (m), Gunnar Nilsson i Stockholm (s), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Christer Eirefelt (fp), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Bo Finnkvist (s), Lars Ahlström (m), Per-Ola Eriksson (c) och Sylvia Pettersson (s).

Reservationer

1. Visst bemyndigande rörande affärsverket FFV (punkt 6)

Staffan Burenstam Linder, Erik Hovhammar, Sten Svensson och Lars Ahlström (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under punkt 6 (s. 3) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att de delar av FFV-koncernen som f. n. drivs i affärsverksform bör ombildas till aktiebolag. FFV står såsom industriföretag i en särställning bland de statliga affärsverken, och de skäl som tidigare har kunnat motivera bibehållande av affärsverksformen har för dess del numera förlorat sin bärkraft. Det är således angeläget att regeringen utan dröjsmål lämnar riksdagen förslag till erforderliga beslut för att den önskvärda omorganisationen skall kunna genomföras.

dels att utskottet under punkt 6 moment 2 bort hemställa

2. att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2761 moment 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Förvärv av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (punkt 7)

Staffan Burenstam Linder (m), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Christer Eirefelt (fp) och Lars Ahlström (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under punkt 7 (s. 4) som börjar med "Utskottet hänvisar" och slutar med "är aktuell" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad motionärerna anför och hänvisar till den i det föregående (s. 4) nämnda reservationen (m, fp) i mars detta år. Det är angeläget att statens engagemang i Ncb nu bringas att upphöra genom att statens andel av aktiekapitalet överläts på privata intressenter. Riksdagen bör göra ett uttalande om att så bör ske. Därigenom tillgodoses syftet med det nu aktuella yrkandet i motion 1983/84:2761 (m).

dels att utskottet under punkt 7 moment 2 bort hemställa

2. att riksdagen med anledning av motion 1983/84:2761 moment 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.